თამარ გოგოლაშვილი

იურისტი

გაკოტრების საქმის წარმოება

„ბიზნესი და ჯანონმდებლობის" წინა ნომერში ვისაუბრეთ გადახდისუუნარობის საქმის წარმოებაზე, ამჯერად შევჩერდებით გაკოტრების საქმის წარმოებაზე, წარმოვაჩენთ იმ ძირითად პროცედურებს, რომლებიც ხორციელდება წარმოების ამ ეტაპზე. წინამდებარე სტატიის მიზანია არა „გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების შესახებ" საქართველოს ჯანონის შესაბამისი მუხლების ამომწურავი კომენტარი, არამედ დაინტერესებულ პირთათვის იმ ძირითადი პროცედურების გაცნობა, რომლებიც ხორციელდება გაკოტრებისას.

როდის იწყება გაკოტრების საქმის წარმოება

გაკოტრების საქმის წარმოება შეიძლება დაიწყოს ორ შემთხვევაში:

I. მომრიგებელ საბჭოზე მიიღება გადახდისუუნარობის წარმოებისათვის მნიშვნელოვანი ერთ-ერთი შემდეგი გადაწყვეტილება:

1. გადაწყვეტილება გაკოტრების შესახებ;

2. გადაწყვეტილება რეაბილიტაციის შესახებ;

3. გადაწყვეტილება გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ.

მომრიგებელი საბჭოს მიერ გაკოტრების საქმის წარმოების შესახებ მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე სასამართლოს გამოაქვს განჩინება გაკოტრების საქმის წარმოების დაწყების შესახებ. აღნიშნული განჩინება დაუყოვნებლივ უნდა გამოქვეყნდეს სასამართლოს დაფაზე და ჟურნალ „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე"-ში. შეიძლება სასამართლოს მიერ დადგინდეს განჩინების დამატებით სხვა ორგანოში გამოქვეყნება. გაკოტრების საქმის წარმოება იწყება სწორედ სასამართლოს მიერ გამოტანილი განჩინების გამოქვეყნების შემდეგ.

II. საქართველოს კანონი **„გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების შესახებ"** ითვალისწინებს ისეთ შემთხვევასაც, როდესაც გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადებით თვით მოვალე სთხოვს სასამართლოს გაკოტრებას. ამ შემთხვევაში კრედიტორთა კრება ნიშნავს გაკოტრების მმართველს და იწყება გაკოტრების საქმის წარმოება კანონის შესაბამისად.

გაკოტრების მმართველი

საწარმოს გაკოტრების პროცესში საწარმოს როგორც მართვას (ანუ საწარმოს საქმის წარმართვას თვით საწარმოს შიგნით), ისე საწარმოს წარმომადგენლობას (ანუ საწარმოს ინტერესების დაცვას მესამე პირებთან ურთიერთობაში) ახორციელებს გაკოტრების მმართველი.

გაკოტრების მმართველი ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფიგურაა გაკოტრების საქმის წარმოებაში. იგი შეიძლება იყოს როგორც ფიზიკური, ისე იურიდიული პირი. კანონი, გაკოტრების მმართველზე დაკისრებული ფუნქციებიდან გამომდინარე, გარკვეულ მოთხოვნებს უყენებს მას, კერძოდ კი, გაკოტრების მმართველი უნდა იყოს მხარეთაგან დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი, კეთილსინდისიერი (იურიდიული პირის შემთხვევაში — საქმიანი რეპუტაციის მქონე) პირი. ამასთანავე, კანონი ადგენს შეზღუდვას, რომ გაკოტრების მმართველი არ შეიძლება იყოს პირი, რომელიც ახორციელებს იმავე ან მსგავს საქმიანობას, როგორსაც მოვალე. კანონი არ ადგენს მოთხოვნას გაკოტრების მმართველის პროფესიასა და გამოცდილებასთან დაკავშირებით.

გაკოტრების მმართველი ინიშნება კრედიტორების მიერ. კრედიტორების გადაწყვეტილებას გაკოტრების მმართველის დანიშვნის შესახებ განჩინებით ამტკიცებს სასამართლო. გაკოტრების მმართველის ფუნქციებიდან გამომდინარე ძალიან მნიშვნელოვანია მისი უფლებამოსილებისა და პასუხისმგებლობის ფარგლების განსაზღვრა. აღნიშნული საკითხები რეგულირდება გაკოტრების მმართველსა და კრედიტორებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულებით. კანონი ადგენს, რომ გაკოტრების მმარ-

თველის პასუხისმგებლობის უზრუნველსაყოფად შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს საბანკო გარანტია (მაგალითად: ბანკის მიერ გაცემული გარანტია, რომლითაც გათვალისწინებული იქნება ბანკის მიერ გარკვეული თანხის გაცემა ბენეფიციარისთვის იმ შემთხვევაში, თუ გაკოტრების მმართველი არ შეასრულებს ან არაჯეროვნად შეასრულებს დაკისრებულ მოვალეობებს) ან პასუხისმგებლობის დაზღვევა. გაკოტრების მმართველსა და კრედიტორებს შორის დადებული ხელშეკრულებით განისაზღვრება ასევე გაკოტრების მმართველის ანაზღაურების საკითხები.

სამეურვეო ქონების ცნება

იმის გამო, რომ გაკოტრების საქმის წარმოებისას სწორედ მოვალის ქონების რეალიზაცია და ამონაგებით კრედიტორების დაკმაყოფილება ხდება, აუცილებელია განიმარტოს, რომელი ქონება ექვემდებარება აუქციონზე რეალიზაციას. ქონებას, რომელიც აუქციონზე უნდა გაიყიდოს, კანონი სამეურვეო ქონებას უწოდებს და ადგენს, რომ **სამეურვეო ქონება ის ქონებაა, რაც მოვალეს ეკუთვნოდა გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების გახსნის მომენტისათვის**, ასევე ამ მომენტიდან შეძენილი ან/და წარმოებული (შექმნილი) ქონება როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ, გარდა იმ ქონებისა, რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობით იძულებით აღსრულებას არ ექვემდებარება. ასეთი ქონების ჩამონათვალი კი მოცემულია კანონში **„სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ".**

აუქციონის ჩატარება

გაკოტრების საქმის წარმოება თავისი არსით გულისხმობს, რომ მოვალის ქონება უნდა გაიყიდოს აუქციონზე და ამონაგებით დაკმაყოფილდნენ კრედიტორები. **კანონი ითხოვს, რომ სამეურვეო ქონება შეიძლება გაიყიდოს მხოლოდ აუქციონის გზით.**

აუქციონის ორგანიზებასა და ჩატარებაზე უფლებამოსილი პირი არის მხოლოდ გაკოტრების მმართველი. კანონი ადგენს აუქციონის შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების წესსა და პერიოდულობას, ასევე გაკოტრების მმართველის უფლება-მოვალეობებს აუქციონის ჩატარებასთან დაკავშირებით.

იმ შემთხვევაში, თუ პირველ აუქციონზე სამეურვეო ქონება ვერ გაიყიდება, უნდა ჩატარდეს მეორე აუქციონი, ასევე, თუ მეორე აუქციონზეც ვერ გაიყიდება — ტარდება მესამე აუქციონი. მეტად მნიშვნელოვანია კანონის დათქმა იმასთან დაკავშირებით, რომ თუ საწარმოს საქმიანობის შეჩერება საფრთხეს უქმნის ადამიანთა ჯანმრთელობას ან/და სიცოცხლეს და შეუძლებელია საწარმოს საქმიანობის უწყვეტობის უზრუნველყოფა ან აუქციონით დადგენილ ვადაში ჩატარება გამოიწვევს გასაყიდი ქონების ღირებულების მნიშვნელოვან შემცირებას, შესაძლებელია სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე აუქციონის ჩატარების ვადის გონივრული შემცირება და სამეურვეო ქონების დაჩქარებული წესით გაყიდვა.

აუქციონის ჩატარების შემდეგ უნდა შედგეს ოქმი, რომელსაც ხელს უნდა აწერდეს გაკოტრების მმართველი. ისევე როგორც აუქციონის ჩატარებამდე, ასევე აუქციონის ჩატარების შემდეგ ინფორმაცია ექვემდებარება დაუყოვნებლივ გამოქვეყნებას იმავე ბეჭდვით ორგანოში, რომელშიც გამოქვეყნდა ინფორმაცია აუქციონის ჩატარების შესახებ.

კრედიტორთა მოთხოვნების დაკმაყოფილების წესი

როგორც უკვე აღინიშნა, აუქციონზე ხდება მოვალის ქონების რეალიზაცია. ინტერესმოკლებული არ უნდა იყოს იმის დადგენა, თუ რომელ კრედიტორს ენიჭება უპირატესი უფლება, სხვა კრედიტორებთან შედარებით ადრე დაიკმაყოფილოს თავისი მოთხოვნა მოვალის ქონების რეალიზაციის შედეგად მიღებული ამონაგებით. ამასთან დაკავშირებით, კანონი ადგენს კრედიტორთა მოთხოვნების დაკმაყოფილების ზუსტ თანმიმდევრობას ანუ რიგითობას. სულ გათვალისწინებულია შვიდი რიგი. ასე მაგალითად, **პირველ რიგში, იფარება საპროცესო ხარჯები; მეორე რიგში, გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების წარმოებაში მიღების თაობაზე სასამართლოს განჩინების გამოტანის თარიღიდან მოვალის მიმართ წარმოქმნილი დავალიანება; მესამე რიგში - მეურვესთან დაკავშირებული ყველა ხარჯი და ანაზღაურება, ხოლო ყველა უზრუნველყოფილი მოთხოვნა (მაგალითად, იპოთეკით ან გირავნობით უზრუნველყოფილი სესხი), ასევე საქართველოს საგა-**

დასახადო კოდექსით დადგენილი წესით უზრუნველყოფილი მოთხოვნები — მეოთხე რიგში; საგადასახადო დავალიანებები — მეხუთე რიგში, ყველა დანარჩენი აღიარებული უზრუნველყოფილი მოთხოვნა — მეექვსე რიგში, ხოლო დაგვიანებით წარდგენილი კრედიტორთა მოთხოვნები სულ ბოლოს — მეშვიდე რიგში.

კანონი ადგენს, რომ ყოველი მომდევნო რიგის მოთხოვნა დაიფარება წინა რიგის მოთხოვნათა სრულად დაკმაყოფილების შემდეგ, თუ კრედიტორთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული; თუ თანხა საკმარისი არ არის თვით ერთი რიგის კრედიტორთა მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლადაც, თანხის სამართლიანი განაწილების მიზნით დადგენილია, რომ ასეთ შემთხვევაში ამ რიგის მოთხოვნები დაკმაყოფილდება ამ რიგის თითოეული კრედიტორის მოთხოვნის მოცულობის პროპორციულად. კანონი გაკოტრების მმართველს უფლებას ანიჭებს კრედიტორთა მოთხოვნა დააკმაყოფილოს როგორც ერთჯერადი, ასევე ნაწილ-ნაწილ გადახდით.

გაკოტრების საქმის წარმოების დასრულება

გაკოტრების საქმის წარმოება დასრულდება აუქციონის შედეგად მიღებული თანხის კრედიტორებზე განაწილებისთანავე. აუქციონზე სამეურვეო ქონების რეალიზაციის შედეგად გაკოტრების მმართველის მიერ უნდა შედგეს გაკოტრების ანგარიში და ეს უკანასკნელი წარედგინოს კრედიტორებსა და სასამართლოს, რის შემდეგაც სასამართლოს გამოაქვს განჩინება გაკოტრების საქმის წარმოების დასრულების შესახებ.

დასკვნა

როგორც აღინიშნა, **„გადახდისუუნაროობის საქმის წარმოების შესახებ“** საქართველოს კანონის მიზანი, რომელიც ამავე კანონის პირველივე მუხლშია გაცხადებული, კრედიტორებისა და მოვალის ინტერესების თანაზომიერი დაკმაყოფილებაა. მართალია, გაკოტრების საქმის წარმოების დროს არ ხორციელდება მოვალის გაჯანსაღება, მაგრამ ხდება კრედიტორების მოთხოვნების დაკმაყოფილება. ცხადია, მოვალისა და კრედიტორების ინტერესები გაცილებით უფრო დაცულია რეაბილიტაციის დროს (როდესაც ხდება როგორც მოვალის ფინანსური სიძნელეების გადაჭრა, ისე კრედიტორების ინტერესების დაკმაყოფილება), მაგრამ თვით გაკოტრებასაც არ უნდა აღვიძვამდეთ, როგორც მოვალის ინტერესების უგულებელმყოფ წარმოებას.